

Η σφαγή των Νηπίων κατά τον Ιερό Φώτιο (Νικόλαος Ζαΐμης, Θεολόγος)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Μια από τις εξέχουσες προσωπικότητες του 9^{ου} αιώνα αλλά και της πατερικής παράδοσης είναι ο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος [1]. Το έργο του ιερού Φωτίου ποικίλη και αγγίζει σχεδόν όλα τα φάσματα της θεολογίας και της επιστήμης γενικότερα [2]. Υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους ερμηνευτές Πατέρες της Εκκλησίας. Ως πιστό τέκνο αυτής και υπέρμαχος αγωνιστής της Ορθόδοξης πίστης, δέχεται ολόκληρη

την Αγία Γραφή ως θεόπνευστη, ακολουθώντας έτσι την προ αυτού πατερική παράδοση [3].

Κατά την περίοδο του Αγίου Δωδεκαημέρου όλες οι ακολουθίες που τελούνται έχουν ιδιαίτερο τόνο χαράς και ελπίδας. Ο λόγος είναι εμφανείς «Θεός εφανέρωθει εν σαρκί» [4] θα τονίσει ο απόστολος των εθνών Παύλος. Μέσα όμως σε αυτή την εορταστική περίοδο για την ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου του Θεού, η Εκκλησία μας καθιέρωσε να εορτάζεται στις 29 Δεκεμβρίου η μνήμη των Αγίων Νηπίων, τα οποία σφαγιάστηκαν από τον Ηρώδη [5] και έγιναν κατά αυτόν τον τρόπο οι πρώτοι μάρτυρες του Χριστιανισμού.

Στα Αμφιλόχεια [6], το κατεξοχήν ερμηνευτικό έργο του Μεγάλου Φωτίου, ο Αμφιλόχιος Κυζίκου [7] υποβάλλει το εξής ερώτημα στον ιερό Φώτιο: «Για ποιο λόγο ο Χριστός κατά την γέννηση του επέτρεψε να γίνει η σφαγή των νηπίων»; [8] Εξ' αρχής ο ιερός Φώτιος δέχεται ως πολύ εύστοχη την ερώτηση που του υποβάλλει το πνευματικό του τέκνο, αναφέροντας του σχετικά πως είναι από τις καλύτερες ερωτήσεις που του έχει υποβάλλει μέχρι στιγμής [9]. Εν συνεχεία ο ιερός Φώτιος δεν διαπραγματεύεται το θέμα προβάλλοντας διάφορα επιχειρήματα, αλλά αμέσως μπαίνει στην ουσία της ερώτησης. Ο Ηρώδης, αναφέρει ο Φώτιος, έπρεπε να επιδείξει όλη την μισανθρωπία του για ακόμη μια φορά, και αυτή την φορά επέλεξε να το πράξει αυτό στα αθώα νήπια. Ο λόγος για τον οποίο προβαίνει σε αυτή την

ενέργεια , κατά τον ιερό Πατέρα είναι ότι, αν επέλεγε να θανατώσει ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας οι οποίοι είχαν διαπράξει διάφορα αδικήματα κατά το παρελθόν, τίποτα δεν θα μπορούσε να σταματήσει το έθνος των κολάκων από το να παρουσιάσουν ως μια μετριότητα τα εγκλήματα και εν τέλει στο τέλος να αποφανθούν ότι ορθά τα έπραξε [10]. Αντίθετα τώρα, όταν κάποιος στρέφεται εναντίον νηπίων, ούτε ο πιο αισχρός μύθος δεν θα μπορούσε να τον δικαιώσει, τονίζει ο ιερός Πατήρ.

Τα βρέφη, συνεχίζει, σφαγιάζονται γιατί δεν τα έχει αγγίξει ακόμη η αμαρτία, είναι ακηλίδωτα, όπως ήταν και ο Ιησούς Χριστός, αμνός που σηκώνει την αμαρτία του κόσμου [11]. Αυτό θα γίνει, τονίζει, και παραμυθία για τους υπολοίπους. Διότι δεν θα μπορεί κάποιος όταν πάσχει να θεωρεί ότι πάσχει για την σοβαρότητα των αμαρτημάτων του και να νιώθει οδυνηρότερο το χτύπημα των παθών του, αλλά έχοντας ως παράδειγμα παρηγοριάς τα αναμάρτητα βρέφη και την θρασύτητα που υπέστησαν από τους διώκτες τους, θα προβαίνουν σε ευχαριστία προς αυτόν που οικονομεί σε εκείνους να υποστούν οποιαδήποτε δυσκολία επέλθει σε αυτούς [12].

Στην συνέχεια ο ιερός Φώτιος προτυπώνει στη σφαγή των νηπίων, τον σταυρικό θάνατο του Κυρίου. Το μισόχριστο γένος των Ιουδαίων, αναφέρει χαρακτηριστικά, με την ίδια βαναυσότητα που αντιμετώπισε τα βρέφη, αντιμετώπισε και τον Σωτήρα του κόσμου Ιησού Χριστό, ο οποίος θεράπευε τις ανίατες ασθένειες τους και ήρθε να προσφέρει την λύτρωση στην ανθρωπότητα, ενώ αυτοί ως αντίδωρο σε όλα αυτά τον καταδίκασαν σε επώδυνο και σταυρικό θάνατο [13]. Και ένα εύλογο ερώτημα - συμπέρασμα γεννάται στο ιερό Φώτιο: « Αν ο ηγεμόνας των Ιουδαίων, χρησιμοποίησε τη σφαγή εναντίον αυτών των αθώων νηπίων, για τα οποία δεν είχε καμία θέση ο φθόνος, δεν θα τολμούσαν εκείνοι που είχαν ασκηθεί και προγυμναστεί από αυτόν (το φθόνο εννοεί εδώ) με τις δολοφονίες και μάλιστα έχοντας ως οδηγό τους εδώ έναν τόσο μεγάλο φθόνο να πράξουν το ίδιο και για τον Κύριο»; [14]

Στη συνέχεια ο ιερός Φώτιος παραθέτει τρία παραδείγματα από την Παλαιά Διαθήκη, για να προβάλλει με αυτόν τον τρόπο την αδικία και τον φθόνο έναντι της αθωότητας. Αρχικά αναφέρεται στην δολοφονία του Άβελ από τον αδελφό του Κάιν [15]. Ως δεύτερο παράδειγμα προβάλλει την διήγηση για την περιπέτεια του Ιωσήφ και την αδικία που υπέστη αυτός από τους αδελφούς του [16]. Ως τελευταίο παράδειγμα προβάλλει την διάσωση του Μωυσή [17] και τον ρόλο που αυτός διαδραμάτισε για τον λαό του Ισραήλ [18].

Ως κατακλείδα ο ιερός Φώτιος αναφέρει πως θα μπορούσε να παραθέσει πάρα πολλά παραδείγματα από την ζωή της Εκκλησίας σχετικά με τον φθόνο και την

αδικία. Με αυτό όμως το ζωντανό παράδειγμα της σφαγής των νηπίων στολίστηκαν με άνθη και πλέχτηκαν τα αιώνια στεφάνια μαρτυρίου για τους αγίους τονίζει. Με αυτόν τον τρόπο, συνεχίζει, κερδήθηκε η αιώνια παραμονή τους δίπλα στη βασιλεία του Θεού. Έτσι δεν ήταν καλύτερο να αποτραπεί με κανέναν τρόπο ο πρόωρος θάνατος των βρεφών, αλλά πολύ καλύτερα από αυτό ήταν να επιτραπεί και να συμβεί [19].

Αναφερόμενος εν κατακλείδι τώρα προς τον Αμφιλόχιο, του αναφέρει πως όλα τα ανωτέρω που ανέπτυξε είναι μια μικρή προσφορά στην φιλομάθεια του. Και του φέρνει ως χαρακτηριστικό παράδειγμα μιμήσεως και διδασκάλου τον απόστολο Παύλο, τον οποίο και των προτρέπει να μαθητεύσουν μαζί στην σοφία και την θεοπνευστία των γραφών του [20].

Παραπομπές:

- 1. Βλ. Τωμαδάκη Β. Νικ, Φώτιος, Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 12, Αθήναι 1968 στ. 21 - 31.**
- 2. Τα έργα του μπορούν να διαιρεθούν σε: Ποιητικά (περιλαμβάνουν Λειτουργική ποίηση και Θύραθεν ποίηση), σε έργα Πεζογραφίας (όπου εκεί περιλαμβάνονται οι Ομιλίες και οι Επιστολές του), σε Φιλολογικά έργα (τα εξέχοντα σε αυτή την κατηγορία είναι το Λέξεων Συναγωγή και η Μυριόβιβλος ή Βιβλιοθήκη), τα Νομοκανονικά και τέλος τα Θεολογικά του έργα (Δογματικά, Ερμηνευτικά, Παραινετικά και τα Αμφιλόχια), Τωμαδάκη Β. Νικ, Φώτιος, Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 12, στ. 27 - 29, Αθήναι 1968.**
- 3. Γενικότερα για το ερμηνευτικό έργο του Φωτίου βλέπε: Λαμπριανίδη Ι. Γεωρ, Ο Μέγας Φώτιος ως ερμηνευτής της Αγίας Γραφής, Αθήναι 2001. Επίσης Οικονόμου Κ. Χρ, Ο Μέγας Φώτιος ως ερμηνευτής της Καινής Διαθήκης, Η προσωπικότητα και η Θεολογία του Μεγάλου Φωτίου. Επίσημοι Λόγοι εκφωνηθέντες επί τη ιερά μνήμη του κατά τα έτη 1970 - 2010, Αθήναι 2011.**
- 4. Α' Τιμ. 3, 16.**
- 5. Ματθ. 2, 16 - 18. Γενικότερα περί της σφαγής των νηπίων βλ.: Ν. Κιτσάκης, Άγγελοι από Μάρτυρες. Τα Άγια Νήπια τα υπό του Ηρώδου αναιρεθέντα στην ελληνόφωνη χριστιανική γραμματεία, εκδ. Ostragon, Θεσσαλονίκη 2014.**
- 6. Παναγόπουλου Ιω, Η Βιβλική ερμηνεία του ιερού Φωτίου, Εκκλησία και Θεολογία, τ. Ι' (1989 - 1991), Αθήναι 1991 σ.σ 455 - 456.**
- 7. Νικολόπουλου Γ. Παν., Αμφιλόχιος, Θρησκευτική και Ηθική**

Εγκυκλοπαίδεια, τ. 2, Αθήναι 1963 στ. 438.

8. ΚΣΤ' Τίνος ένεκα γεννηθείς ο Χριστός συνεχώρησε δι' αυτόν την αναίρεσιν προελθείντων νηπίων; Ρ.Γ 101, 192Β και Ματθ.

9. Ρ.Γ 101, 192Β.

10. Ρ. Γ 101, 192C.

11. Ιω. 1, 29.

12. Ρ. Γ 101, 193Α.

13. Ρ. Γ 101, 193Β.

14. Ρ. Γ 101, 193Β.

15. Γεν. 4, 8 - 13.

16. Γεν. 37, 2 - 48, 22.

17. Εξ. 2, 1 - 6.

18. Βέλλα Μ. Βασ., Θρησκευτικές Προσωπικότητες της Π. Δ, εκδ. Έννοια, Αθήνα 2008 σ.σ 51 - 99.

19. Ρ. Γ 101, 196D.

20. Ρ. Γ 101, 197Α.